

Majandus- ja tööstusministri käskkirja „Ettevõtjatele suunatud andmepõhiste ja kasutajamugavate avalike teenuste väljatöötamise toetus“ eelnõu seletuskiri

I. Sissejuhatus

Toetuse andmise tingimusi sätestav käskkirja (edaspidi *TAT*) kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõigete 2 ja 4 alusel.

Toetusega viiakse ellu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi rakenduskava) poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a) (ii) „Digitaliseerimisest kasu toomine kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks“ raames toetatava meetme nr 21.1.2.2 „Digiriik“ sekkumise 21.1.2.21 „Digilahenduste ja uuenduste väljatöötamine ja kasutuselevõtt erasektoris“ alategevuse „Ettevõtjatele suunatud andmepõhiste ja kasutajamugavate avalike teenuste väljatöötamine“ eesmärgi.

TAT-is toodud tegevused on kooskõlas EL põhiõiguste hartas nimetatud põhiõigustega ja puuetega inimeste konventsiooni väärtustega. Põhiõiguste harta ja puuetega inimestega konventsiooni arvestamise kontroll-leht on leitav seletuskirja lisas 1. Riskihindamise tabel on esitatud lisas 2.

TAT-i eelnõu ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*) digimajanduse osakonna valdkonnajuhid Tiina Kruusimägi (tel: 5472 0611, e-post: tiina.kruusimagi@mkm.ee) ja Viktoria Bõstrjak-Butorina (tel: 5341 7002, e-post: viktoria.bostrjak-butorina@mkm.ee), sama osakonna projektijuhid Berit Tasa (tel: 5885 1073, e-post: berit.tasa@mkm.ee) ja Pärja Bärg (tel: 5885 1195, e-post: parja.barg@mkm.ee) ning Justiits- ja Digiministeeriumi (edaspidi *JDM*) digiriigi osakonna AI ja andmete talituse juhataja Ott Velsberg (tel: 5661 4194, e-post: ott.velsberg@justdigi.ee).

Juriidilise ekspertiisi tegi MKM-i õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (tel: 639 7652, e-post: gerly.lootus@mkm.ee).

Punkt 1. Üldsätted

Punkt 1.1. kirjeldab toetatavate tegevuste seost aluseks oleva rakenduskavaga, nimetades asjakohase poliitikaeesmärgi ja meetme ning sekkumise.

Punktis 1.2. sätestatakse, et toetatavate tegevuste raames ei anta riigiabi ega vähese tähtsusega abi, sest ei toetata ettevõtjate majandustegevust. Toetatavad tegevused on küll seotud ettevõtjatele pakutavate andmepõhiste lahenduste ja kasutajamugavate avalike teenuste väljatöötamisega, kuid lahenduste kasutuselevõtmiseks toetatakse ettevõtjaid toetuse andmise tingimuste „Ettevõtete digitaliseerimine, reaalamajanduse lahendused ja andmemajanduse kasutusjuhtude arendamine“ raames. Nimetatud TAT on välja töötatud koostoimes käesoleva TAT-ga.

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 107 lõike 1 kohaselt, kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust.

Euroopa Komisjoni teatises riigiabi mõiste kohta EL-i toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (edaspidi komisjoni teatis) on selgitatud, et abimeede on riigiabi, kui abi antakse avalikest vahenditest, abi annab abisaajale majandusliku eelise, eelis on valikulise iseloomuga ning sellel on mõju konkurentile ja kaubandusele. Seejuures peab abi andmine vastama kõigile eeltoodud tingimustele.

Toetuse saaja on ja tegevused viib ellu MKM-i digimajanduse osakond. Käskkirja punktides 3.1.1. ja 3.1.3. alusel elluviidavad tegevused kuuluvad Vabariigi Valitsuse 23.10.2002. a määruse nr 323 „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi põhimäärus“ (edaspidi MKM-i põhimäärus) § 11 kohaselt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalasse. Punktis 3.1.2. nimetatud partneri poolt elluviidav tegevus kuulub Vabariigi Valitsuse 23.12.1996. a määruse nr 319 „Justiits- ja Digiministeeriumi põhimääruse kinnitamine“ (edaspidi JDM-i põhimäärus) punkti 7 kohaselt eelkõige Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalasse. Toetatavad tegevused, mille elluviimine on seotud ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvate avalike tegevuste ja ülesannetega elluviimisega, ei ole käsitletavad majandustegevusena. Seega toetuse saaja ei tegutse tegevuste elluviimisel ettevõtja rollis. Johtuvalt leiab käskkirja andja, et antav toetus ei ole riigiabi.

Järeldust toetab ka ja riigiabi välistab asjaolu, et toetuse saaja ja partner kohustuvad tegevuste elluviimisel sisseostetavate teenuste puhul järgima riigihangete seadust. Avatud hankemenetluse läbiviimisel eeldatakse, et ettevõtjatele eelist ei anta¹.

Kuivõrd toetavate tegevuste elluviimine on seotud avalike ülesannete täitmisega ning tegevuste elluviimisel sisseostetavate teenuste puhul korraldatakse riigihange, on majanduslik eelis ja konkurentsi moonutamine välistatud. Seetõttu ei pea käskkirja andja vajalikuks analüüsida avalike vahendite ja valikulisuse kriteeriumite analüüsimist.

Punkti 1.3. järgi kohaldatakse TAT-s sätestatud kulude abikõlblikkusele, toetuse maksetaotluse menetlemisele ja maksmisele, toetuse tagasinõudmisele ning elluviija ja partneri kohustuste osas Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrust nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*).

Punkti 1.4. kohaselt kasutatakse toetuse andmise ja kasutamisega seotud dokumentide esitamiseks ja kättetoimetamiseks ÜSS2021_2027 § 21 lõikes 3 sätestatud e-toetuse keskkonda.

¹ [Komisjoni teatis Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes](#) (ELT C 8 , 11.01.2012, lk 4). ¹²⁶ Vt allmärkus 7. ¹²⁷ [Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses](#) (ELT C 262, 07.2016, lk 1-50)

Punkt 2. Toetuse andmise eesmärk ja tulemused

Punktis 2.1. on sätestatud TAT-i eesmärgina, et toetatakse ettevõtjatele suunatud avalike teenuste kättesaadavuse ja kasutusmugavuse suurendamist, ettevõtjatele avaliku sektori hallatavate andmete kättesaadavuse ja kasutatavuse parandamist ning nende väärindamise toetamist, ettevõtjate halduskoormuse vähendamist andmepõhiste lahenduste kasutuselevõtmise suurendamise kaudu ning ettevõtjate teadlikkuse tõstmist väljatöötatud lahendustest.

Punktis 2.2. kirjeldatakse toetuse andmise oodatavat tulemust, milleks on avalike teenuste parem kvaliteet ja kättesaadavus ning seeläbi kasutajate ajasääst teenuste kasutamisel, kuivõrd avalik sektor pakub teenuseid tõhusamalt. Avaliku sektori hallatavad andmed vastavad erasektori vajadustele ja ootustele ning andmete suurem kättesaadavus ja kasutatavus võimaldab ettevõtjatel luua uusi andmepõhiseid teenuseid. Samuti on toetatud andmepõhise juhtimise juurutamine erasektoris. Andmepõhiste lahenduste väljatöötamisega ja lahendustest teadlikkuse kasvatamisega aidatakse kaasa erasektori digitaliseerituse taseme tõusule. Muu hulgas kasvab tegevuste tulemusena ettevõtjate võimekus kasutada digiriigi lahendusi ja seeläbi luua uut väärtust.

Ettevõtetes avaliku sektori digilahenduste kasutusele võtmiseks ja integreerimiseks ning ettevõtete digitaliseerimise taseme suurendamiseks on oluline, et avaliku sektori teenused vastaks ettevõtja vajadustele ning oleks kasutajamugavad erinevate sihtgruppide jaoks. Samuti on oluline, et ettevõtja teaks, millised tegevused ja andmed on olulised ettevõtte sisemiste protsesside korrastamisel vastavaks riigi poolt esitatud kohustuste korrektseks täitmiseks ning andmepõhise aruandluse toimimiseks, et ettevõtte olulised põhiprotsessid toimuksid masinloetavalt reaalajas.

Vastavalt konkurentsivõime 2024. aasta raportile on digitaliseerimisel oluline roll ettevõtete tootlikkuse kasvatamisel, sest võimaldab optimeerida erinevaid protsesse ja vähendada kulusid. Samas raportis tuuakse välja, et Rahvusvaheline Valuutafond (inglise keeles *International Monetary Fund*, lühendina IMF) on järeldanud, et tootlikkuse kasvu Eestis võib tagasi hoida kõrge väike- ja keskmise suurusega ettevõtete (edaspidi *VKE*) osakaal, kuna väikeettevõtted on enamasti vähem tootlikud ja uuenduslikud kui suuremad ettevõtted. Samuti on üldteada, et digitaliseerimise edukas elluviimine vajab nii kompetentset inimressurssi ehk teadlikkust kui ka rahalist võimalust arendustegevuste tegemiseks, mis on madalam VKE-del. Seetõttu on avaliku sektori poolt loodud ühetaolised ning samade äriliste nõuetega ja funktsionaalsust omavate teenuste ja lahenduste loomine, kasutajamugavuse parendamine ja rakendamine, sh teavitamine ja info koondamine Eestis ettevõtjate toetamiseks oluline tegevus.

Sellest tulenevalt on valitud käesoleva meetme oodatava tulemuse saavutamiseks tegevused erinevatel tasanditel, et moodustuks tervik VKE-de toetamiseks erinevate lahenduste juurutamisel. Tootlikkuse suurendamise seisukohalt on oluline võtta kasutusele avaliku sektori poolt loodud lahendused ja teenused erasektoris esimesel võimalusel, ning on oluline kasutada ettevõtetele info koondamiseks ja jagamiseks erinevaid kanaleid olemasolevate teenuste ja lahenduste kohta. Seetõttu on tulemuse saavutamiseks mõeldud teha erinevaid tegevusi ettevõtjate teavitamiseks ja nende info jagamiseks nii digitaalselt kui füüsilise kommunikatsiooni näol, luua ja muuta kasutajamugavamaks olemasolevad ettevõtjatele

suunatud lahendused ning muuta andmed kättesaadavaks uute teenuste loomiseks, et ettevõtja saaks neid väärindada lisandväärtuse loomiseks, andmemajanduse kasutusele võtmiseks või arendamiseks ning ettevõtluse kasvatamiseks.

Ettevõtja saab kasutada tulevikus digitaalset enesehindamise teenust soovitude saamiseks enda ettevõtte digitaliseerimise võimekuse kasvatamiseks. Digitaalsel kujul teenuse kasutamine võimaldab suuremal hulgal VKE-del teenust kasutada ja soovitusi rakendada. Ettevõtjal on võimalik integreerida oma infosüsteemidega nii volituste haldamise rakendus kui nõusoleku teenuse lahendus. Volituste haldamise rakenduse integreerimisel ei pea ettevõtja arendama enda ettevõtte tarbeks lahendust ja aitab ettevõtjal kokku hoida aega ning maandada tööjõu ja informatsiooni lekkega seotud ettevõtlusriske.

Nõusolekuteenus, mis võimaldab andmete jagamist ettevõtjalt riigile ja ka teisele ettevõtjale või kolmandale sektorile aitab ettevõtjatel luua uued kaasaegsed äriprotsessid, olemasolevaid uuendada ja optimeerida või kasutada välja töötatud lahendust uue pakutava teenuse osana. Samuti on võimalik optimeerida ja muuta masinloetavaks ettevõtte aruandlus ning integreerida riigiga seotud kohustuste ja võimaluste teavitamisega seotud info. Täiendavalt toetatakse ettevõtjate jaoks teenuste loomisel ja ümberkujundamisel ühtsete põhimõtete, disainisüsteemi, komponentide ja äriloogika kasutamist ning tehnoloogiliste komponentide juurutamist ettevõtja teenuste tarbimise väiksema halduskoormuseni jõudmiseks.

Oluline on, et sekkumised täiendavad riikliku taaste- ja vastupidavuskava rakendamise raames tehtud digiriigi investeringuid ja neid kasutatakse lisauuendusteks ning riikliku taaste- ja vastupidavuskava reformivaldkondade jätkuvaks arendamiseks. Samas ei rahastata ühtekuuluvuspoliitika fondidega samaaegselt riikliku taaste- ja vastupidavuskava kaudu rahastatavaid tegevusi, st varasemad tegevused ja rahastus on lõppenud.

Punkti 2.3. kohaselt arvestatakse toetatavate tegevuste elluviimisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid.

Punktides 2.4.-2.6. sätestatakse toetuse andmise seosed strateegiliste dokumentidega, milleks on Eesti riigi pikaajaline arengustrateegia „Eesti 2035”, riigieelarve seaduse § 20 lõike 4 alusel kinnitatud “Digiühiskonna programm 2024–2027” ja “Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035”.

Täpsemalt aidatakse toetatavate tegevuste elluviimisel kaasa „Eesti 2035“ sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik” ning „Digiühiskonna programmi 2024–2027” meetme „Digiriik” tegevuste „Digiriigi arenguhüpped” ja „Digiriigi alusbaasi kindlustamine” tulemuste saavutamisele ning panustavad “Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035” ettevõtluskeskkonna programmi 2024–2027 tegevusse 1.1. „Ettevõtluse arendamise soodustamine”, vähendades ettevõtjate halduskoormust, mh töötades välja ettevõtjatele suunatud personaalsed digitaalsed avalikud teenused ja andmepõhised

lahendused ning toetades reaalamajandusele üleminekut era- ja avaliku sektori koostöös äriprotsesside ja aruandluskohustuse automatiseerimiseks ning digitaliseerimiseks.

„Eesti 2035” aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamist tasakaalustatud regionaalset arengut, soolist võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi, ligipääsetavust, keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel mõõdetakse horisontaalsete näitajatega, millest panustatakse järgmistesse näitajatesse:

- 1) väljaspool Harjumaad loodud sisemajanduse kogutoodang elaniku kohta Euroopa Liidu 27 liikmesriigi keskmisest;
- 2) kasvuhoonegaaside netoheide CO₂ ekvivalenttonnides;
- 3) ligipääsetavuse näitaja.

Andmepõhiste lahenduste ning kasutajamugavate avalike teenuste arendamine loob olulised eeldused ettevõtluse digitaliseerimiseks. Avaliku sektori hallatavate andmete parem kättesaadavus ja kasutatavus võimaldab ettevõtetel oma tegevusi tõhusamalt planeerida, ressursse optimeerida, protsesse digitaliseerida ning vältida dubleerimist. See omakorda vähendab vajadust füüsiliste tegevuste järele, näiteks andmete käsitsi sisestamine, ning aitab kaasa süsinikujalajälje vähendamisele ja kliimasäästlikule tegutsemisele, mis on üha enam konkurentsieeliseks.

Digitaalsed tööriistad ja automatiseeritud protsessid suurendavad tõhusust nii aja, raha kui ka keskkonnamõjude arvelt. Selline areng toetab ettevõtete tootlikkuse kasvu ja suurendab majandustegevuse lisandväärtust ka väljaspool Harjumaad, aidates kaasa piirkondliku SKP tõusule elaniku kohta ning toetades Eesti lähenemist EL 27 keskmisele tasemele.

Oluline on tagada, et teenuste ja lahenduste kättesaadavus ning kvaliteet ei sõltuks ettevõtja asukohast – igal ettevõtjal peab olema ligipääs samaväärselt kvaliteetsetele ja kasutajasõbralikele teenustele. Kuna fookuses on riigiülesed teenused ja andmepõhised lahendused, peavad need olema universaalselt kasutatavad kõikidele ettevõtjatele.

Teenuste arendamisel arvestatakse erinevate sotsiaalsete rühmade, sealhulgas erivajadustega inimeste vajadustega, et tagada võrdsed võimalused nende kasutamiseks. Ligipääsetavuse tagamine parandab nii ühiskondlikku kui ka majanduslikku kaasatust, võimaldades kõigil inimestel aktiivselt osaleda olenemata soost, vanusest, emakeelest või erivajadusest.

Nimetatud näitajatesse panustatakse kaudselt.

Punkt 3. Toetatavad tegevused

Punkt 3.1. sätestab, et toetust antakse tegevustele, mis aitavad saavutada TAT-i punktis 2 nimetatud eesmärgi ja tulemused ning punktis 4 välja toodud näitaja. Tegevusi viivad ellu toetuse saaja ehk elluviija ja/või partner omategevustena või ostetud tegevustena.

Punktides 3.1.1.–3.1.3. on esitatud üldised toetatavad tegevused eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks, milleks on:

- ettevõtjatele suunatud kasutajamugavate avalike teenuste ja andmepõhiste lahenduste väljatöötamine ning kättesaadavuse parandamine;
- avaliku sektori hallatavate andmete kättesaadavuse ja kasutatavuse parandamine ettevõtjate vajadustest lähtuvalt ja nende väärindamise toetamine erasektori hulgas, näiteks andmenõusolekuteenuse ja andmeruumi(de) arendamine, andmete teabevärava arendamine, avaandmete kättesaadavuse parandamine ning avaandmetel põhinevate teenuste väljatöötamine;
- ettevõtjate, elluviija ja partnerite teadlikkuse tõstmine punktides eelnevalt nimetatud tegevuste osas.

Tegevuste tulemused loovad eeldused ettevõtetes avaliku sektori digilahenduste kasutusele võtmiseks ja integreerimiseks ning ettevõtete digitaliseerimise taseme suurendamiseks, samuti nii era- kui avaliku sektori halduskoormuse vähendamiseks.

Punktis 3.2. sätestatakse, et toetatakse tegevusi, mis ei kahjusta oluliselt keskkonnanäesmärke Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artikli 17 tähenduses ega tekita seal nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnanäesmärgile. Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava DNSH (ingl *do no significant harm* ehk „ei kahjusta oluliselt“) analüüsist lähtuvalt ei tuvastatud meetmel potentsiaalselt olulist kahju keskkonnanäesmärkidele ning seega puudub vajadus täiendavate nõuete kehtestamiseks.

Punkt 4. Näitaja

Vabariigi Valitsuse 09.01.2025 korralduse nr 15 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmete nimekirja kinnitamine“ lisa 1 kohaselt on poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a) (ii) „Digitaliseerimisest kasu toomine kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks“ raames toetatava meetme nr 21.1.2.2 „Digiriik“ sekkumise 21.1.2.21 „Digilahenduste ja uuenduste väljatöötamine ja kasutuselevõtt erasektoris“ üks väljundnäitajaid „Uued või uuendatud digiteenused, -tooted ja -protsessid“ (PSO04). Seda näitajat kasutatakse punktis 3 nimetatud tegevuste seireks ja hindamiseks.

Tasemed

Meetmete nimekirjas on digiteenuste, -toodete ja -protsesside arvu sihttasemeks seatud 85. Antud TAT panustab sellesse järgnevalt: algtase (0), vahesihttase 10 (2027) ja lõppsihttase 20 (2029). Nende hulka loetakse üksnes käesoleva TAT-i toetusena valminud uusi või täiendatud digiteenuste, -toodete ja/või -protsesside arvu.

Selgitus

Tegemist on uute või täiendatud digiteenuste arvuga. Täienduste hulka kuuluvad üksnes uued lisandunud funktsionaalsused või olemasolevate funktsionaalsuste märkimisväärsed uuendused. Iga uut või täiendatud teenust loetakse eraldi.

Punkt 5. Rakendusüksus, rakendusasutus, elluviija ja partnerid

Punkti 5.1. kohaselt täidab rakendusüksuse ülesandeid Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus ning punkti 5.2. kohaselt on rakendusasutuseks MKM. Rakendusasutuse ülesandeid täidab strateegiaosakond, mis koordineerib ministeeriumi strateegia ja Euroopa Liidu struktuurivahendite strateegiadokumentide ministeeriumi valdkondi käsitlevate osade väljatöötamist, tagab välisabi vahendite efektiivse kasutamise ministeeriumi valitsemisalas ning teostab välisvahendite kasutamise üle seiret ja järelevalvet.

Elluviija on punkti 5.3. kohaselt MKM-i digimajanduse osakond, mis allub majanduse ja innovatsiooni asekanstlerile. Punkti 5.4. kohaselt on TAT-i punktis 3.1.2. tegevuste elluviimisel MKM-i partneriks JDM, täpsemalt JDM-i AI ja andmete talitus ning punkti 5.5. järgi on elluviijal õigus kaasata tegevuste elluviimiseks ka teisi partnereid avalikust sektorist, kes on otseselt seotud ettevõtjatele suunatud avalike teenuste või andmepõhiste lahenduste väljatöötamisega.

TAT-i punktis 3.1.1. nimetatud tegevused kuuluvad MKM-i põhimääruse § 11 kohaselt MKM-i valitsemisalasse ning TAT-i punktis 3.1.2. nimetatud tegevused JDM-i põhimääruse punkti 7 järgi eelkõige JDM-i valitsemisalasse. Tegevust 3.1.2. viiakse ellu MKM-i ja JDM-i koostöös.

Punkti 5.6. kohaselt sõlmib elluviija tegevuste elluviimiseks partneritega koostöökokkulepped.

Punkt 6. Eelarve

Punktis 6 esitatakse toetatavate tegevuste kogueelarve, milleks on 6 000 000 eurot. TAT-is on märgitud EL toetuseks 100%. Meetmes nõutud omafinantseering tagatakse meetme alt ellu viidavate teiste TAT-de omafinantseeringute arvelt.

Meetme tervikvaates jagunevad toetuste ja omafinantseeringute osakaalud järgnevalt:

TAT	Toetuse summa	Toetuse osakaal TAT-s	Omafinantseeringu osakaal TAT-s
Turismisektori tarkvarade liitumis- ja liidestamistoetuse taotlemise ja kasutamise tingimused ja kord (määrus)	2 000 000 eurot	Kuni 70%	Vähemalt 30%
Ettevõtja digitaliseerimise teekaardi toetus (määrus)	5 000 000 eurot	50-70% (keskmine 60%)	30-50% (keskmine 40%)
Toetuse andmise tingimused ettevõtjatele suunatud andmepõhiste ja kasutajamugavate avalike teenuste väljatöötamiseks (käskkiri)	6 000 000 eurot	100%	0%

Kavandata TAT ettevõtjatele suunatud toetusega (määrus)	7 000 000 eurot	Kuni 50%	Vähemalt 50%
KOKKU	20 000 000 eurot	70% (keskmine toetuse osakaal tervikvaates)	30% (keskmine omafinantseeringu osakaal tervikvaates)

Punkt 7. Abikõlblikkuse periood

Punktis 7 esitatakse toetatavate tegevuste ja kulude abikõlblikkuse periood, mis algab 1.mail 2026. a ja tegevused peavad olema lõpetatud hiljemalt 31. detsembril 2029. a. Abikõlblikkuse perioodi alguseks on 1. mai 2026. a seetõttu, et selleks ajaks on lõppenud taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite kasutamise abikõlblikkuse periood.

Punkt 8. Abikõlblikud kulud

Punktis 8 sätestatakse kulude abikõlblikkus ja abikõlbmatus, lähtudes ühendmäärusest.

Vastavalt ühendmääruse § 17 punktile 8 on kaudsed kulud abikõlblikud ainult lihtsustatud hüvitamisviisidest ühtse määra alusel. Ühtse määra rakendamisel ei tule tõendada ega esitada rakendusüksusele kaudsete kulude kuludokumente, kulude tasumist tõendavaid dokumente ega kulu aluseks olevaid arvestusmetoodikaid. Seetõttu ei kontrollita ka kaudsete kulude aluseks olevaid kulusid paikvaatluse ega projektiauditi käigus. Samuti ei tule osalise tööajaga administreeriva personali üle pidada arvestust ega raamatupidamisarvestuses eristada ühtse määra alusel hüvitatud kaudseid kulusid. Tegevuste kaudsed kulud on abikõlblikud ühtse määra ulatuses, mis on 15 protsenti tegevuste otsestest personalikuludest.

Toetatavate tegevuste elluviimisega on seotud järgnevad kululiigid:

1. personalikulud ja kaudsed kulud 15 protsenti ühtse määra alusel, arvatatuna otsestest personalikuludest;
2. investeeringukulud (näiteks uute teenuste arendamise ja kontseptsioonide väljatöötamise, sealhulgas uute kontseptsioonide testimise ja arendamise kulud);
3. majanduskulud (näiteks ürituste korraldamise kulude raames kulud esinejatele, moderaatoritele, osalejate transpordile, ürituse ruumide rendile, tehnika rendile, ligipääsetavuse tagamisele ning toitlustusele).

Kui tegevuste elluviimisel tehakse investeeringuid digitaristusse peavad elluviija ja partner tagama kestuse nõude täitmise.

Punkt 9. Toetuse maksmise tingimused ja kord

Punktis 9 tuuakse välja, et toetust makstakse elluviijale ja partnerile tegelike kulude alusel vastavalt ühendmääruse § 27 lõike 1 punktile 1. See tähendab, et väljamakse aluseks on tegelikud kulud (tekkinud ja tasutud). Näiteks kui on tegemist palgakuludega, siis palgakulud

makstakse, nii nagu ka muud kulud, esitatud kuludokumentide alusel. Tegevuste kaudsed kulud kompenseeritakse 15 protsendi ulatuses tegevuste otsestest personalikuludest.

Toetust makstakse arvestusega, et hiljemalt 31.12.2029. a on abikõlblik kulu tehtud.

Punkt 10. Elluviija ja partneri õigused ja kohustused

Elluviija ja partner täidavad ühendamääruse §-des 10 ja 11 sätestatud toetuse saaja ja partneri kohustusi.

Punktis 10.1. on toodud elluviija õigused. Nimelt on elluviijal õigus küsida partneritelt eesmärkide saavutamise ja toetavate tegevuste elluviimise kohta lisateavet, juhul kui see on vajalik tegevuste abikõlblikkuses, eesmärgipärasuses ja teostatavuses veendumiseks ning elluviijal on õigus keelduda rakendusüksusele partneri esitatud kuludokumente väljamaksmiseks esitamisest, kui kulud ei ole abikõlblikud.

Punktis 10.2. on sätestatud partneri õigus teha elluviijale ettepanekuid kinnitatud tegevuste elluviimise edasilükkamiseks või ära jätmiseks, tagades seejuures, et käskkirjas nimetatud eesmärk, tulemused ja mõõdiku sihttase saavutatakse.

Punkt 11. Aruandlus

Elluviija esitab rakendusüksusele vahe- ja lõpparuande. Punkti 11.1. kohaselt esitatakse vahearuanne iga-aastaselt, 31. detsembri seisuga järgmise aasta 15. jaanuariks ning punkti 11.3. kohaselt esitatakse lõpparuanne koos viimase maksetaotlusega hiljemalt üks kuu pärast abikõlblikkuse perioodi lõppu.

Punktides 11.5 ja 11.6 tuuakse välja aruannetes esitatav teave.

Aruanded esitatakse e-toetuse keskkonna kaudu.

Punkt 12. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Punkti 12. kohaselt tehakse finantskorrektsiooni otsus ja toetus tagastatakse vastavalt ÜSS2021_2027 §-des 28–30 ja ühendamääruse §-des 34–38 sätestatule.

Punkt 13. Vaide esitamine

Punkt 13 sätestab, et vaide lahendab rakendusüksus.

II. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega, lähtudes eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände-

ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid.

III. Mõjud

Tegevuste oodatav otsene mõju – ettevõtjale on kõik avalikud teenused kättesaadavad, ligipääsetavad ja kvaliteetsed, olenemata tema elu- või asukohast, teenuse kasutamise kanalist, vanusest või erivajadustest. Kasutajad säästavad aega teenuste kasutamisel ning avalik sektor pakub teenuseid tõhusamalt. Ettevõtja teenuste kokkutoomisel ühte keskkonda ja selle tulemusel teenuste kättesaadavuse parandamisel on eeldatav aja kokkuhoid kalendriaastas 1708 inimaastat (st 1708 inimese tööaeg ühes aastas ehk 3,46 miljonit töötundi), millest 96% oleks võit ettevõtjatele, kes saavad lihtsamini leitavate ja kasutatavate teenuste abil säästetud aja pühendada äritegevuse arendamisele. See tähendab ettevõtjatele rahalist kokkuhoidu aastas ligikaudu 41 miljoni euro ulatuses, arvestades keskmist brutotunnitasu 2024. aastal. Sellele lisandub avaliku sektori kokkuhoid, mis selgub aja jooksul pärast tegevuste elluviimist.

Avaliku sektori hallatavate andmete suurema kättesaadavuse ja kasutatavuse toel on ettevõtjad loonud uusi andmepõhiseid teenuseid ja toetatud on andmepõhise juhtimise juurutamist erasektoris. Aruannete täitmine on ettevõtja jaoks aja- ja rahakulu. 2020. aastal läbi viidud uuring näitas, et reaalamajanduse lahenduste kasutamine aitaks Eestis aastas kokku hoida üle 14 miljoni töötunni, mis on 7000 inimese täistööaeg. Rahaline kokkuhoid reaalamajanduse lahendustest oleks aastas koguni 200 miljonit eurot.

Avaliku sektori hallatavad andmed vastavad erasektori vajadustele ning ootustele. Andmepõhiste lahenduste väljatöötamisega ja lahendusest teadlikkuse kasvatamisega aidatakse kaasa erasektori digitaliseerituse taseme tõusule. Muu hulgas kasvab tegevuste tulemusena ettevõtjate võimekus kasutada digiriigi lahendusi ja seeläbi luua uut väärtust.

Kaudne mõju – ettevõtjatele suunatud avalikud teenused ja andmepõhised lahendused võimaldavad täide viia valdkondlike arengukavade sisulisi eesmärke.

TAT toetab otseselt „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ poliitikaeesmärk 1 „Nutikam Eesti“ meetme „Digiriik“ eesmärgi saavutamist.

1. Toetusmeetme, riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtide ning ÜSM artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete vaheliste seoste analüüs

1.1. Võrdsed võimalused, sooline võrdõiguslikkus ja ligipääsetavus

TAT-i tegevused arvestavad põhiõiguste hartaga ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga. TAT ei sisalda tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse. Teenuste ja andmepõhiste lahenduste arendamisel võetakse võimalusel arvesse, et eri soost, vanuses, emakeelega, erivajadusega kasutajatel võivad olla erinevad oskused, vajadused ja võimalused teenuste ja lahenduste kasutamiseks ja seatakse eesmärgiks võrdsed võimaluste loomine teenustele ja lahendustele juurdepääsuks.

Digiteenuseid ja andmepõhiseid lahendusi arendatakse, jälgides ning planeerides seda, et avalike teenuste pakkumist võimaldavad infosüsteemid oleksid digiligipääsetavad, st oluline on arendamisel rakendada ligipääsetavuse standardite nõudeid. Ligipääsetavuse nõuded elluvijatele ja partneritele on sätestatud avaliku teabe seaduse § 32 lg 1 punktides 6 ja 7 ning lõikes 2. Täpsemad nõuded on välja toodud siin: <https://ttja.ee/eraklient/tarbija-oigused/kaubandus-teenused/digiligipaasetavuse-tagamine>.

Kaudne panus „Eesti 2035“ mõõdiku “ligipääsetavuse näitaja” sihttaseme saavutamisse.

1.2. Keskkonnahoid

Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava DNSH (ingl *do no significant harm* ehk ei kahjusta oluliselt) analüüsis leiti, et vastavatel meetmetel ei ole hinnanguliselt olulist kahjulikku mõju DNSH põhimõtte alusel.

TAT-i tegevuste elluviimisega ei kaasne otsest ja olulist positiivset muutust ega ka negatiivset mõju keskkonnahoiu ja kliima eesmärgile. Tegevusteks vajalike teenuste ja toodete hankimisel järgitakse keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtteid.

Kaudne panus „Eesti 2035“ mõõdiku “kasvuhoonegaaside netoheide CO2 ekvivalenttonnides” sihttaseme saavutamisse.

1.3. Regionaalne tasakaalustatus

Tegevuste elluviimisel ei panustata otseselt regionaalarengusse. Tegevuste elluviimise tulemusena luuakse eeldused ettevõtetes avaliku sektori digilahenduste kasutusele võtmiseks ja integreerimiseks ning ettevõtete digitaliseerimise taseme suurendamiseks sõltumata asukohast.

Kaudne panus „Eesti 2035“ mõõdiku “väljaspool Harjumaad loodud sisemajanduse kogutoodang elaniku kohta Euroopa Liidu 27 liikmesriigi keskmisest” sihttaseme saavutamisse.

2. TAT kooskõla valikukriteeriumitega

TAT-i tegevused on kooskõlas rakenduskava seirekomisjoni kinnitatud valikukriteeriumide ja -metoodikaga vastavalt ühendmääruse §-le 7.

2.1. TAT kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele

TAT kooskõla valdkondliku arengukavaga ja mõju erieesmärkide saavutamisele on kirjeldatud käskkirja punktis 2 ja seletuskirjas vastava punkti selgitustes. TAT-i tegevused panustavad peamiselt rakenduskava erieesmärgi „Digitaliseerimisest kasu toomine kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks“ meetme järgmistesse eesmärkidesse:

- suurendada avalike teenuste kättesaadavust, turvalisust ja kasutusmugavust ning vähendada kodanike ja eelkõige ettevõtjate halduskoormust kõigil valitsustasanditel;
- suurendada riigiasutustes andmepõhist poliitikakujundamist ja teenuste osutamise suutlikkust, sh andmeteaduse (sh suurandmete) kasutamist, andmete kvaliteedi parandamist ja avatud andmete kättesaadavust.

2.2. TAT põhjendatus

TAT-ga lahendatav probleem (sh erasektori digitaliseerituse madal tase), tegevuste valik ja ülesehitus on avatud seletuskirjas punktide 2.2. ja 3. selgituses. Muu hulgas aidatakse kaasa ettevõtete halduskoormuse vähendamisele. Tegevuste elluviimine on planeeritud 2029. aasta lõpuni.

2.3. Kuluefektiivsus

Toetuse andmise eesmärgi ja tulemuse saavutamiseks on tegevuste elluviimisel kavas rahastada personalikulud, investeeringukulud ja majandamiskulud.

Tegevuste elluviimine on suunatud ettevõtjatele muu hulgas kasutajamugavate avalike teenuste ja andmepõhiste lahenduste väljatöötamisele ning kättesaadavuse parandamisele, andmete kättesaadavuse ja kasutatavuse parandamisele ning sellealase teadlikkuse tõstmisele.

Näiteks on kavas uute teenuste arendamise ja kontseptsioonide väljatöötamine, sealhulgas uute kontseptsioonide testimine ja arendamine. Samuti näiteks ürituste korraldamise kulude raames kantakse kulud esinejatele, ürituse ruumide rendile, ligipääsetavuse tagamisele jne.

Tegevuste tulemused loovad eeldused ettevõtetes avaliku sektori digilahenduste kasutuselevõtmiseks ja integreerimiseks ning ettevõtete digitaliseerimise taseme suurendamiseks, samuti nii era- kui avaliku sektori halduskoormuse vähendamiseks.

Eelarve planeerimisel on lähtutud MKM-i ning JDM-i varasematest kogemustest ja põhimõtetest sama tüüpi tegevuste elluviimisel ja kulude tegemisel. Sisse ostetavate teenuste lõplikud, õiglased ning usutavad summad leitakse hankeprotsesside käigus. Kaudsed kulud moodustavad 15 protsenti otsestest personalikuludest.

2.4. Elluviija suutlikkus tegevusi ellu viia

Elluviija valik on kooskõlas ÜSS2021_2027 regulatsiooniga, mille kohaselt saab elluviijaks olla muu hulgas valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga määratud ministeeriumi struktuuriüksus.

Tegevuste elluviimise eest vastutab MKM-i digimajanduse osakond. MKM-i põhimääruse kohaselt on digimajanduse osakonna põhiülesanne majanduse ja ettevõtluse arengu, sealhulgas reaalamajanduse toetamisele ja arendustegevustele, ettevõtetele osutatavate avalike teenuste arendamise ja nendest teavitamise koordineerimisele suunatud poliitika kujundamine ja selle elluviimise kavandamine.

TAT kujundamine ja rakendamine toimub tihedas koostöös JDM-ga, kes on kaasatud peamise partnerina.

2.5. Tegevuste kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega

Kooskõla „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega on hinnatud seletuskirja III peatüki punktis 1 ja lisas 1.

IV. Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub üldises korras.

V. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Justiits- ja Digiministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele, perioodi 2021–2027 seirekomisjonile ja Euroopa Komisjonile ning arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele.

Justiits- ja Digiministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Kliimaministeerium, perioodi 2021–2027 seirekomisjon ning Euroopa Komisjon kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Rahandusministeerium ja Riigi Tugiteenuste Keskus kooskõlastasid eelnõu märkustega ning eelnõule esitas arvamuse Statistikaamet.